

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Факультет економічних наук

Кафедра управління земельними ресурсами

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

Котляр Ю.В.

“ ” _____ 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ

Спеціальність: 193 «Геодезія та землеустрій»

Розробник

Олена ЛАЗАРЄВА

Завідувач кафедри розробника

Лев ПЕРОВИЧ

Завідувач кафедри спеціальності

Лев ПЕРОВИЧ

Гарант освітньої програми

Сергій ЧОРНИЙ

Декан факультету

Світлана БЕЛІНСЬКА

Начальник НМВ

Сергій ШКІРЧАК

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Просторове планування використання земель	
Галузь знань	19 «Архітектура та будівництво»	
Спеціальність	193 «Геодезія та землеустрій»	
Спеціалізація (якщо є)		
Освітня програма	«Землеустрій та кадастр»	
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)	
Статус дисципліни	Цикл професійної підготовки	
Курс навчання	5	
Навчальний рік	2024 – 2025 н.р.	
Номер семестрів:	Денна форма	Заочна форма
	9	-
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	4 кредитів / 120 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	- лекції - 15 год. - практичні заняття - 30 год. - самостійної роботи - 75 год.	
Відсоток аудиторного навантаження	38 %	
Мова викладання	Українська	
Форма проміжного контролю		
Форма підсумкового контролю	Екзамен	

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Мета: сформувати комплекс теоретичних знань та практичних навичок з організації використання землі, як просторового і територіального базису, природного ресурсу і основного засобу виробництва, з урахуванням системи планувальних обмежень, визначених містобудівною документацією на різних просторово-планувальних рівнях; пошуку оптимальної системи використання земель для цілей максимального наповнення бюджету місцевих територіальних громад та збереження соціально-екологічного балансу функціонування містобудівних систем.

Завдання дисципліни:

- вивчення студентами системи просторового планування в Україні;
- формування систематизованих знань про систему просторового планування використання земель, діяльність посадових осіб та органів місцевої влади, їх повноваження та завдання у сфері соціально-економічного розвитку і просторового планування;

- оволодіння методологією просторового планування, методичним інструментарієм обґрунтування планових рішень;
- набуття глибоких теоретичних знань відносно принципів, методів і прийомів якісного та кількісного обґрунтування планових показників використання земель;
- набуття вмінь і навичок використання їх у практичному управлінні при здійсненні соціально-економічного аналізу у процесі просторового планування, моніторингу та оцінюванні реалізації просторового плану, плануванні на регіональному та місцевому рівнях;
- вивчення питань організації планової роботи з використання земель.

Дисципліна «Просторове планування використання земель» відноситься до циклу професійної підготовки.

Передумови вивчення дисципліни: засвоєння таких дисциплін ГІС і бази даних, землеустрій та організація території, землевпорядне проектування, земельний кадастр, комп'ютерна графіка в геодезії та землеустрої, планування розвитку землекористування, планування розвитку територій.

Очікувані результати навчання: студенти будуть знати теорію і практику просторового планування використання земель; нормативну та законодавчу базу щодо розвитку просторового планування використання земель; будуть використовувати методи і технології землевпорядного проектування з урахуванням соціальної, економічної і екологічної складової, територіального та господарського землеустрою.

В результаті вивчення дисципліни студент

має знати:

- сучасні наукові аспекти просторового планування використання земель, для подальшого впровадження їх на практиці;
- нові методики просторового планування використання земель;
- практику просторового планування використання земель.

має вміти:

- провести аналіз і дати оцінку соціально - економічної сутності просторового планування використання земель;
- продукувати нові ідеї, проводити дослідження, проявляти креативність та здатність до системного та гнучкого мислення для вирішення професійних задач;
- розробляти та здійснювати обґрунтування оптимальних управлінських рішень щодо просторового планування використання земель;
- приймати обґрунтовані рішення;

- використовувати набуті знання в практичних ситуаціях і проводити дослідження на професійному рівні.

**Компетентності та програмні результати
(Просторове планування використання земель –ОПП-5, МАГ)
ФК 1, ФК 8, ФК 12, ПРН 3, ПРН 4, ПРН 7.**

Спеціальні (фахові) :

ФК 1 - знання наукових понять, теорій і методів, необхідних для розуміння сутності землеустрою та кадастру, розробки землеустрійної документації, формування земельно-кадастрової документації, визначення оцінки землі і нерухомості, проведення інвентаризації та моніторингу землі, здійснення державного контролю за використанням і охороною земель, екології землекористування;

ФК 8 - здатність розуміти і враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, що впливають на формування земельнокадастрових рішень, ухвалення системи управління земельними ресурсами та регулювання земельних відносин;

ФК 12 - уміння прогнозувати, планувати використання земельних рес Уміння досліджувати проблему та визначати обмеження, у тому числі зумовлені проблемами збалансованого розвитку та впливу на навколишнє середовище.

Результати навчання:

ПРН 3 - вміти продукувати нові ідеї, проводити дослідження, проявляти креативність та здатність до системного та гнучкого мислення для вирішення професійних задач;

ПРН 4 - застосовувати методи, методик і технології 9 землеустрійного проектування, організовувати здійснення схем і проектів землеустрою, застосовувати знання кадастрових зйомок, бастування ґрунтів, економічної оцінки земель, грошової оцінки земель та реєстрації земельних ділянок з використанням автоматизації ведення державного земельного кадастру;

ПРН 7 - використовувати методи і технології землеустрійного проектування з урахуванням соціальної, економічної і екологічної складової, територіального та господарського землеустрою, планування використання та охорони земель, кадастрових знімачь та ведення державного земельного кадастру, давати оцінку отриманим результатам та захищати прийняті рішення.

3.Програма навчальної дисципліни

Денна форма:

	Теми	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Загальн ий обсяг
1	Поняття та сутність територіального і просторового планування землекористування та/або територій	2	2	7	11
2	Методологічні засади територіально-просторового планування розвитку землекористування	2	2	7	11
3	Тенденції розвитку територіально-просторового планування землекористування	1	2	7	10
4	Система територіального планування землекористування	1	6	8	15
5	Основні принципи землеустрою і територіального планування	1	2	8	15
6	Методи територіального планування землекористування	1	2	8	15
7	Суб'єкти у сфері територіально-просторового планування	1	2	8	15
8	Об'єкти територіально-просторового планування	2	2	7	11
9	Правове та нормативне регулювання територіально-просторового планування	2	4	7	13
10	Документи територіально-просторового планування у сфері землеустрою	2	6	8	16
	Всього за курсом	15	30	75	120

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

№	Тема заняття/план
1	<p>Тема 1. Поняття та сутність територіально-просторового планування землекористування та/або територій. (2 год)</p> <p>1. Поняття територіально-просторового планування. 2. Сутність територіального планування землекористування.</p>
2	<p>Тема 2. Методологічні основи територіально-просторового планування розвитку землекористування. (2 год)</p> <p>1. Сучасна методологічна основа територіально-просторового планування розвитку землекористування. 2. Вигоди територіально-просторового планування. 3. Методи територіально-просторового планування. 4. Модель методології інституціонального розвитку територіально-просторового планування.</p>
3	<p>Тема 3. Тенденції розвитку територіально-просторового планування землекористування.(1 год)</p> <p>1. Основні тенденції розвитку територіального планування .</p>
4	<p>Тема 4. Система територіального планування землекористування. (1 год)</p> <p>1. Види землевпорядної документації в Україні. 2. Види територіального планування. 3. Взаємозв'язки цілей та завдань землеустрою і територіального планування.</p>
5	<p>Тема 5. Основні принципи землеустрою і територіального планування. (1 год)</p> <p>1. Принципи землеустрою та територіального планування. 2. Вимоги, які необхідно виконувати у процесі планування використання земель та їх охорони.</p>
6	<p>Тема 6. Методи територіального планування землекористування. (1 год)</p> <p>1. Балансовий метод. 2. Нормативний метод. 3. Програмно-цільовий метод.</p>
7	<p>Тема 7. Суб'єкти у сфері територіально-просторового планування. (1 год)</p> <p>1. Центральні органи виконавчої влади. 2. Органи місцевої влади та самоврядування. 3. Організації із територіально-просторового планування.</p>
8	<p>Тема 8. Об'єкти територіально-просторового планування. (2 год)</p> <p>1. Адміністративно-територіальна одиниця.</p>
9	<p>Тема 9. Правове та нормативне регулювання територіально-просторового планування. (2 год)</p> <p>4. Нормативно-правові акти у сфері адміністративно-територіального</p>

	<p>устрою.</p> <p>2. Нормативно-правові акти у сферах геодезії та картографії.</p> <p>3. Нормативно-правові акти у сфері Землеустрою (в частині планувальної документації), нормативної грошової оцінки та Земельного кадастру.</p> <p>5. Нормативно-правові акти щодо підготовки та реалізації Містобудівної документації, створення та ведення Містобудівного кадастру.</p>
10	<p>Тема 10. Документи територіально-просторового планування у сфері Землеустрою. (2 год)</p> <p>1. Види планувальної документації із землеустрою.</p>

4.2. План практичних занять

№	Назва теми
1.	<p>Тема 1. Поняття та сутність територіально-просторового планування землекористування та/або територій. (2 год)</p> <p>1. Дайте визначення просторового планування.</p> <p>2. Дайте визначення система просторового планування та охарактеризуйте його сутність.</p> <p>3. Охарактеризуйте функції землі.</p> <p>4. Охарактеризуйте територіально-просторове планування.</p> <p>5. Охарактеризуйте поняття «земля» та «територія».</p> <p>6. Охарактеризуйте специфіка «землі» в територіально-просторовому плануванні.</p> <p>7. Охарактеризуйте поняття та сутність містобудівного планування територій.</p>
2	<p>Тема 2. Методологічні засади територіально-просторового планування розвитку землекористування (2 год)</p> <p>1. Охарактеризуйте поняття та сутність ландшафтного планування.</p> <p>2. Охарактеризуйте підходи розгляду сутності територіально-просторового планування розвитку землекористування та/або територій.</p> <p>3. Охарактеризуйте основні теми глобальної перспективи щодо місця і ролі планування землекористування у контексті безпеки людства.</p> <p>4. У чому заключається важливість територіально-просторового планування землекористування для України?</p> <p>5. Охарактеризуйте види територіального планування в Німеччині.</p> <p>6. Охарактеризуйте ефективність територіально-просторового планування землекористування в Німеччині та в Україні.</p> <p>7. Охарактеризуйте сутність інституціонального середовища формування землекористування та взаємозв'язків із відносинами власності на землю.</p> <p>8. Охарактеризуйте методи територіально-просторове планування як сфери практичної діяльності.</p>
3	<p>Тема 3. Тенденції розвитку територіально-просторового планування землекористування (2 год)</p>

	<p>1. Охарактеризуйте принципи сучасного територіально-просторового планування.</p> <p>2. Охарактеризуйте функції територіально-просторового планування: регулювання земельних й екологічних відносин та розвитку землекористування.</p> <p>3. Охарактеризуйте світові тенденції розвитку територіального планування.</p> <p>4. Охарактеризуйте інституціональні та демографічні тенденції розвитку територіального планування.</p> <p>5. Охарактеризуйте функціонально-структурні та інфраструктурні тенденції розвитку територіального планування.</p>
1	<p>Тема 4. Система територіального планування землекористування. (2 год) Блок А</p> <p>1. Класифікація систем територіально-просторового планування.</p> <p>2. Охарактеризуйте об'єкти територіально-просторового планування в Україні.</p> <p>3. Охарактеризуйте правове та нормативне регулювання територіально-просторового планування в Україні.</p> <p>4. Охарактеризуйте документи територіально-просторового планування землекористування в Україні.</p>
2	<p>Тема 4. Система територіального планування землекористування. 2 год) Блок Б</p> <p>1. Охарактеризуйте особливості розроблення комплексних планів просторового розвитку території територіальних громад.</p> <p>2. Охарактеризуйте підходи до комплексної оцінки землекористування території територіальних громад.</p> <p>3. Охарактеризуйте стан та перспективи розвитку землеустрою та землекористування при розробленні комплексних планів просторового розвитку території територіальних громад.</p>
3	<p>Тема 4. Система територіального планування землекористування. (2 год) Блок В</p> <p>1. Охарактеризуйте критерії класифікації систем територіально-просторового планування країн-членів ЄС.</p> <p>2. Охарактеризуйте зміни в традиціях територіально-просторового планування землекористування і територій в ЄС і Україні.</p> <p>3. Охарактеризуйте систему територіально-просторового планування в Швеції.</p> <p>4. Охарактеризуйте систему просторового планування в Німеччині.</p> <p>5. Охарактеризуйте систему територіально-просторового планування в Нідерландах.</p> <p>6. Охарактеризуйте систему територіально-просторового планування у Фінляндії.</p>
	<p>Тема 5. Основні принципи землеустрою і територіального планування. (2 год)</p> <p>1. Які землевпорядні функції виконує комплексний план просторового</p>

	<p>розвитку території територіальної громади.</p> <p>2. Охарактеризуйте колізії нових законодавчих інструментів територіально-просторового планування станом на 2023 рік.</p> <p>3. Охарактеризуйте ієрархію документів територіального планування розвитку землекористування в Україні.</p> <p>4. Охарактеризуйте проблемно-програмну ситуацію в територіально-просторовому плануванні.</p> <p>5. Назвіть інституціональні проблеми в територіально-просторовому плануванні.</p>
	<p>Тема 6. Методи територіального планування землекористування. (2 год)</p> <p>1. Охарактеризуйте використання балансового методу під час просторово-територіального планування.</p> <p>2. Охарактеризуйте нормативний метод просторово-територіального планування.</p> <p>3. Охарактеризуйте програмно-цільовий метод просторо-територіального планування.</p> <p>4. Охарактеризуйте розрахунково-конструктивний метод просторо-територіального планування.</p> <p>5. Охарактеризуйте економіко-статистичний метод та метод математичного моделювання у просторово-територіальному плануванні.</p>
	<p>Тема 7. Суб'єкти у сфері територіально-просторового планування. (2 год)</p> <p>1. Центральні органи виконавчої влади про у сфері територіально-просторового планування землекористування.</p> <p>2. Органи місцевої влади та самоврядування у сфері територіально-просторового планування землекористування.</p> <p>3. Виконавчі органи міських, селищних, сільських рад у сфері територіально-просторового планування землекористування.</p> <p>4. Організації із територіально-просторового планування.</p> <p>5. Державні та комунальні підприємства у сфері містобудування.</p>
	<p>Тема 8. Об'єкти територіально-просторового планування (2 год).</p> <p>1. Адміністративно-територіальні одиниці у сфері територіально-просторового планування.</p> <p>2. Області у сфері у сфері територіально-просторового планування землекористування.</p> <p>3. Міста у сфері у сфері територіально-просторового планування землекористування.</p> <p>4. Селища та села у сфері у сфері територіально-просторового планування землекористування.</p> <p>5. Об'єднані територіальні громади у сфері територіально-просторового планування землекористування.</p>
6	<p>Тема 9. Правове та нормативне регулювання територіально-просторового планування. (2 год)</p> <p>Блок А</p> <p>1. Стан та проблеми територіально-просторового планування розвитку землекористування.</p> <p>2. Стан законодавчого забезпечення територіально-просторового планування</p>

	розвитку землекористування.
7	Тема 9. Правове та нормативне регулювання територіально-просторового планування. (2 год) Блок Б 1. Колізії нових законодавчих інструментів територіально-просторового планування. 2. Проблемно-програмна ситуація в територіально-просторовому плануванні.
8	Тема 10. Документи територіально-просторового планування у сфері Землеустрою. (2 год) Блок А 1. Особливості розроблення комплексних планів просторового розвитку території територіальних громад. 2. Комплексна оцінка землекористування території територіальних громад
9	Тема 10. Документи територіально-просторового планування у сфері Землеустрою. (2 год) Блок Б 1. Стан та перспективи розвитку землеустрою та землекористування.
10	Тема 10. Документи територіально-просторового планування у сфері Землеустрою. (2 год) Блок В 1. Землевпорядні проблеми розроблення комплексних планів просторового розвитку території територіальних громад.

4.3. Завдання для самостійної роботи

Презентація

Презентація це представлення результатів самостійної роботи студента з опрацювання обраної теми, питання.

Мета презентації – набуття студентами навичок з аналізу власної роботи і публічного представлення результатів дослідження.

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ ПРЕЗЕНТАЦІЙ

- стислий виклад матеріалу, максимальна інформативність тексту;
- 12-15 слайдів (Powerpoint);
- ретельно структурована інформація з акцентом на практичні аспекти питання, проблеми, завдання, тощо;
- використовуйте табличні форми подання інформації (діаграми, схеми) для ілюстрації найважливіших фактів, що дасть змогу подати матеріал компактно й наочно;
- пояснення треба розміщувати якнайближче до ілюстрацій, із якими вони мають з'являтися на екрані одночасно.

Питання для обговорення

1. Форми і методи планування.
2. Форми організації планування.
3. Система планування.
4. Законодавство про просторового планування використання земель.
5. Принципи планування .
6. Методи планування.
7. Чинне законодавство в галузі просторового планування використання земель України та її регіонів.
8. Інформація й аналітичні дослідження, що потрібні для просторового планування використання земель.
9. Способи збору й аналізу інформації.
10. Мета збору й аналізу інформації.
11. Основні принципи та засади просторового планування використання земель.
12. Територія як складна динамічна система.
13. Нормативно-правове забезпечення просторового планування використання земель в Україні.
14. Закон України "Про Генеральну схему планування території України".
15. Закон України "Про землеустрій".
16. Генеральний план.
17. Роль генерального плану у комплексному плані просторового планування.
18. Зміст та структура генерального плану.
19. Порядок розроблення, коригування, погодження і затвердження містобудівної документації з просторового планування.
20. Комплексний план просторового розвитку території територіальної громади.
21. Концепція інтегрованого розвитку території територіальної громади.
22. Містобудівна документація.
23. План зонування .
24. Загальнодержавні програми використання та охорони земель.
25. Сталий розвиток території територіальної громади.
26. Територія.
27. Функціональна зона території.
28. Планування і забудова територій.
29. Державне стимулювання розвитку регіонів.
30. Природно-сільськогосподарське районування земель.
31. Регіональні програми використання та охорони земель.
32. Призначення моніторингу земель.
33. Завдання ведення державного земельного кадастру.
34. Економічне стимулювання раціонального використання та охорони земель.

35. Детальний план територій.
36. Межі функціональних зон.
37. Витяг з містобудівної документації.
38. Обмеження у використанні земель.
39. Містобудівної документації регіонального рівня.
40. Землі комунальної власності територіальних громад.
41. Законодавство у сфері містобудівної діяльності.
42. Закон України "Про основи містобудування".
43. Закон України "Про регулювання містобудівної діяльності".
44. Напрями, завдання, основні вимоги до містобудівної діяльності.
45. Відповідальність за порушення містобудівного законодавства.
46. Земельний Кодекс України.
47. Склад і цільове призначення земель України.
48. Категорії земель.
49. Управління в області використання і охорони земель.
50. Концептуальні основи класифікації земель.

Приклад відповіді на питання

Концепція інтегрованого розвитку території територіальної громади.

Концепція інтегрованого розвитку території територіальної громади - документ стратегічного планування, який може розроблятися на замовлення органу місцевого самоврядування із залученням місцевих мешканців, суб'єктів господарювання, що зареєстровані та/або здійснюють господарську діяльність на території відповідної територіальної громади або мають намір здійснювати таку діяльність у межах відповідної території, і визначає довгострокові, міждисциплінарні, просторові та соціально-економічні пріоритети розвитку території, є вихідними даними для розроблення містобудівної документації на місцевому рівні на принципах сталого розвитку з метою підвищення якості життя, доступності та рівності можливостей, сприяння розвитку соціальних суспільних відносин та ділової активності, оптимізації адміністративної діяльності, відповідає державним і регіональним програмам розвитку та затверджується відповідним органом місцевого самоврядування.

Теми аналітичних робіт

1. Сутність просторового планування використання земель.
2. Об'єкт і функції просторового планування використання земель.
3. Цілі просторового планування розвитку територій.

4. Завдання та критерії просторового планування використання земель.
5. Комплексні плани просторового розвитку територій територіальних громад.
6. Генеральні плани населених пунктів і детальні плани територій.
7. Оновлення містобудівної документації.
8. Роль планування розвитку територій в Україні та зарубіжних країнах.
9. Централізація і децентралізація у плануванні розвитку територій.
10. Просторове планування сталості розвитку регіону.
11. Обмеження у використанні земель (територій).
12. Класифікація обмежень у використанні земель.
13. Просторовий розвиток населених пунктів як єдиної системи розселення.
14. Просторовий розвиток територій за межами населених пунктів.
15. Концепція інтегрованого розвитку території територіальної громади.
16. Шляхи підвищення ефективності використання земельних ресурсів.
17. Закон України про оцінку земель.
18. Правове регулювання та об'єкти оцінки земель.
19. Принципи проведення оцінки земель.
20. Види оцінки земель.
21. План зонування .
22. Порядок проведення економічної оцінки земель.
23. Порядок проведення нормативної та експертної грошової оцінки земельних ділянок.
24. Поняття та мета управління земельними ресурсами.
25. Методи управління земельними ресурсами.
26. Закон України "Про землеустрій".
27. Сталий розвиток території територіальної громади.
28. Суб'єкти та об'єкти просторового планування.
29. Закон України "Про землеустрій".
30. Закон України "Про регулювання містобудівної діяльності".

Приклад відповіді на питання

Сталий розвиток території територіальної громади.

Сталий розвиток території територіальної громади - соціально, економічно та екологічно збалансований розвиток території територіальної громади, спрямований на створення економічного потенціалу, повноцінного життєвого середовища для сучасних та майбутніх поколінь на основі раціонального використання ресурсів (природних, трудових, виробничих, науково-технічних, інтелектуальних тощо), технологічного переоснащення і реструктуризації підприємств, удосконалення

соціальної, виробничої, транспортної, комунікаційно-інформаційної, інженерної, екологічної інфраструктури, поліпшення умов проживання, відпочинку та оздоровлення, збереження та збагачення біологічного різноманіття та культурної спадщини.

4.4.Форми і методи навчання та викладення дисципліни

Основними **формами навчання** є **лекції та групові** заняття, які передбачають оволодіння системою практичних професійних умінь та навичок з навчальної дисципліни та передбачають проведення аналізу соціально-економічного розвитку сільських територій. Така перевірка дає змогу виявити, якою мірою студент усвідомив теоретичні курсу.

Основними **методами навчання** є **пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний**, під час якого студенти одержують знання на лекції, сприймають і осмислюють факти, оцінки, висновки і залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення; **метод проблемного викладу**, під час якого викладач до викладу матеріалу ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, показує спосіб рішення поставленого завдання, а студенти стають свідками й співучасниками наукового пошуку; дослідницький метод, який передбачає аналіз матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студентів; **дискусійні методи**, що передбачають такі елементи дискусії, як суперечки, зіткнення позицій, навмисного загострення протиріч; **словесний метод**, такий як пояснення та практичний метод, що передбачає розв'язання вправ, завдань, тестів.

4.5.Забезпечення освітнього процесу

Забезпечення освітнього процесу здійснюється із застосуванням Moodle 3.3, в рамках якої для студентів розміщено в мережу лекції, перелік екзаменаційних питань, питання до контрольних робіт, ККР з дисципліни, тести, ситуаційні завдання).

4.6. Матеріально-технічне забезпечення дисципліни

Проекційне мультимедійне обладнання (проектор, екран, ноутбук/комп'ютер);

Комп'ютерний клас;

Доступ до мережі Internet, точка доступу Wi-Fi;

OS: Windows, Android, iOS;

Browsers: Chrome / Opera / Mozilla Firefox / MS Edge; Програмне забезпечення:

Word, Excel, PowerPoint;

Skype, Zoom, Google Meet, ArcGis

Публічна кадастрова карта України:

https://map.land.gov.ua/?cc=3461340.1719504707,6177585.367221659&z=6.5&l=kadastr&bl=orth_o10k_all

Дані Держгеокадастру: <https://land.gov.ua/derzhheokadastr-dodav-na-publichnu-kadaastrovukartu-dani-pro-heonadra/>

Система електронного навчання Moodle 3.9

5. Підсумковий контроль

Форми і методи підсумкового контролю

Формою підсумкового контролю є **екзамен**. **Екзамен** — це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з певної дисципліни та на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на практичних заняттях, що проводиться як контрольний захід під час залікового тижня.

Перелік питань підсумкового контролю (екзамен).

1. Дайте визначення просторового планування.
2. Дайте визначення система просторового планування та охарактеризуйте його сутність.
3. Охарактеризуйте функції землі.
4. Охарактеризуйте територіально-просторове планування.
5. Охарактеризуйте поняття «земля» та «територія».
6. Охарактеризуйте специфіка «землі» в територіально-просторовому плануванні.
7. Охарактеризуйте поняття та сутність містобудівного планування територій.
8. Охарактеризуйте поняття та сутність «планування використання земель» та «землепорядне планування землекористування».
9. Охарактеризуйте комплексний план просторового розвитку території територіальної громади.
10. Охарактеризуйте поняття та сутність територіально-просторового планування землекористування.
11. Охарактеризуйте поняття та сутність ландшафтного планування.
12. Охарактеризуйте підходи розгляду сутності територіально-просторового планування розвитку землекористування та/або території.
13. Охарактеризуйте основні теми глобальної перспективи щодо місця і ролі планування землекористування у контексті безпеки людства.
14. У чому заключається важливість територіально-просторового планування землекористування для України?

15. Охарактеризуйте види територіального планування в Німеччині.
16. Охарактеризуйте ефективність територіально-просторового планування землекористування в Німеччині та в Україні.
17. Охарактеризуйте сутність інституціонального середовища формування землекористування та взаємозв'язків із відносинами власності на землю.
18. Охарактеризуйте методи територіально-просторове планування як сфери практичної діяльності.
19. Охарактеризуйте змістовну модель методології інституціонального розвитку територіально-просторового планування землекористування.
20. Охарактеризуйте зонування земель за типами землекористування як базову основу територіально-просторового планування.
21. Охарактеризуйте принципи сучасного територіально-просторового планування.
22. Охарактеризуйте функції територіально-просторового планування: регулювання земельних й екологічних відносин та розвитку землекористування.
23. Охарактеризуйте світові тенденції розвитку територіального планування.
24. Охарактеризуйте інституціональні та демографічні тенденції розвитку територіального планування.
25. Охарактеризуйте функціонально-структурні та інфраструктурні тенденції розвитку територіального планування.
26. Охарактеризуйте інноваційні тенденції розвитку територіального планування.
27. Охарактеризуйте систему територіально-просторового планування землекористування в Україні.
28. Охарактеризуйте основні принципи землеустрою і територіального планування землекористування.
29. Охарактеризуйте методи територіального планування землекористування в Україні.
30. Охарактеризуйте суб'єкти у сфері територіально-просторового планування в Україні.
31. Охарактеризуйте об'єкти територіально-просторового планування в Україні.
32. Охарактеризуйте правове та нормативне регулювання територіально-просторового планування в Україні.
33. Охарактеризуйте документи територіально-просторового планування землекористування в Україні.
34. Охарактеризуйте особливості розроблення комплексних планів просторового розвитку території територіальних громад.
35. Охарактеризуйте підходи до комплексної оцінки землекористування території територіальних громад.

36. Охарактеризуйте стан та перспективи розвитку землеустрою та землекористування при розробленні комплексних планів просторового розвитку території територіальних громад і комплексних планів просторового розвитку території територіальних громад.
37. Охарактеризуйте критерії класифікації систем територіально-просторового планування країн-членів ЄС.
38. Охарактеризуйте зміни в традиціях територіально-просторового планування землекористування і територій в ЄС і Україні.
39. Охарактеризуйте систему територіально-просторового планування в Швеції.
40. Охарактеризуйте європеїзацію просторового планування в Швеції.
41. Охарактеризуйте зміни вектору розвитку планування в Швеції: від управління земельними та водними ресурсами – до планування їх використання, від фізичного планування – до просторового та регіонального.
42. Охарактеризуйте систему просторового планування в Німеччині.
43. Охарактеризуйте рівні і види планування в Німеччині.
44. Охарактеризуйте структуру видів територіального планування в Німеччині.
45. Охарактеризуйте систему територіально-просторового планування в Нідерландах.
46. Охарактеризуйте схему системи планування в Нідерландах до і після 2008 року.
47. Охарактеризуйте систему територіально-просторового планування у Фінляндії.
48. Охарактеризуйте схему системи територіально-просторового планування Фінляндії.
49. Охарактеризуйте стан законодавчого забезпечення територіально-просторового планування розвитку землекористування в Україні.
50. Охарактеризуйте зміст комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади.
51. Які земельпорядні функції виконує комплексний план просторового розвитку території територіальної громади.
52. Охарактеризуйте колізії нових законодавчих інструментів територіальнопросторового планування станом на 2021 рік.
53. Охарактеризуйте ієрархію документів територіального планування розвитку землекористування в Україні.
54. Охарактеризуйте проблемно-програмну ситуацію в територіально-просторовому плануванні.
55. Назвіть інституціональні проблеми в територіально-просторовому плануванні.
56. Охарактеризуйте кращі практики територіально-просторового планування європейських країн для України.

57. Охарактеризуйте напрями реалізації в Україні кращих практик територіально - просторового планування європейських країн.
58. Охарактеризуйте кращі практики Швеції в контексті екологізації планування.
59. Охарактеризуйте кращі практики Німеччини в контексті регламентування режиму землекористування.
60. Охарактеризуйте кращі практики процедури складання планів використання земель в Німеччині.
61. Охарактеризуйте кращі практики Нідерландів в контексті багатофункціонального використання земель.
62. Охарактеризуйте кращі практики Фінляндії в контексті публічного оприлюднення та державно-приватного партнерства.
63. Охарактеризуйте узагальнені рекомендації кращих практик європейських країн щодо вдосконалення територіально-просторового планування в Україні.
64. Приведіть рекомендації щодо оптимізації процедури розробки документів територіально-просторового планування землекористування.
65. Охарактеризуйте напрями використання досвіду Німеччини в контексті екологізації територіального планування землекористування в Україні.
66. Охарактеризуйте стратегічні напрями територіально-просторового планування розвитку екологічно раціонального землекористування в Україні.
67. Охарактеризуйте перший стратегічний напрям територіально-просторового планування розвитку землекористування «Запровадження функціональних територій розвитку землекористування» в Україні.
68. Охарактеризуйте напрям рекомендованого плану дій щодо «Спільного управління земельними ресурсами та землекористуванням з використанням ландшафтного підходу».
69. Охарактеризуйте напрям рекомендованого плану дій щодо «Планування землекористування на місцевому та державному рівнях».
70. Охарактеризуйте другий стратегічний напрям територіально-просторового планування розвитку землекористування «Формування стійкості землекористування до зовнішніх впливів».
71. Охарактеризуйте третій стратегічний напрям територіально-просторового планування розвитку землекористування «Сільськогосподарська діяльність, направлена на екологізацію та капіталізацію землекористування».
72. Охарактеризуйте нетрадиційне землекористування як найбільш дієвий інструмент екологізації та капіталізації сільськогосподарського землекористування.
73. Охарактеризуйте четвертий стратегічний напрям територіально-просторового планування розвитку землекористування «Регулювання меж між міськими і сільськими територіями».

«0» варіант екзаменаційного білету з зазначенням максимальної кількості балів за кожне виконане завдання

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

(повне найменування вищого навчального закладу)

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 19 «Архітектура та будівництво»

Напрямок підготовки: 193 «Геодезія та землеустрій»

Семестр 9

Навчальна дисципліна **Просторове планування використання земель**

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № «0»

1. Дайте визначення просторового планування.
2. Охарактеризуйте об'єкти територіально-просторового планування в Україні.
3. Охарактеризуйте кращі практики Нідерландів в контексті багатофункціонального використання земель.

Тест

Містобудівна документація це:

- а) затверджені текстові та графічні матеріали з питань регулювання планування, забудови та іншого використання територій;
- б) документ стратегічного планування, який може розроблятися на замовлення органу місцевого самоврядування із залученням місцевих мешканців, суб'єктів господарювання, що зареєстровані та/або здійснюють господарську діяльність на території відповідної територіальної громади ;
- в) документація, що є складовою комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади або генерального плану населеного пункту і визначає умови та обмеження використання території у межах визначених функціональних зон;
- г) затверджені текстові та графічні матеріали, якими визначаються містобудівні, об'ємно-планувальні, архітектурні, конструктивні, технічні, технологічні рішення, а також кошториси об'єктів будівництва.

Затверджено на засіданні
кафедри, циклової комісії

Протокол № _____ від „____” _____ 20____ року

Завідувач кафедри, голова циклової комісії _____

(підпис)

Екзаменатор _____

(підпис)

Л.М. Перович

(прізвище та ініціали)

О.В. Лазарєва

(прізвище та ініціали)

Приклад тестового контролю знань:

1. План зонування території це:

- а) документація, що є складовою комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади або генерального плану населеного пункту і визначає умови та обмеження використання території у межах визначених функціональних зон;
- б) затверджені текстові та графічні матеріали з питань регулювання планування, забудови та іншого використання територій;
- в) документ стратегічного планування, який може розроблятися на замовлення органу місцевого самоврядування із залученням місцевих мешканців, суб'єктів господарювання, що зареєстровані та/або здійснюють господарську діяльність на території відповідної територіальної громади;
- г) затверджені текстові та графічні матеріали, якими визначаються містобудівні, об'ємно-планувальні, архітектурні, конструктивні, технічні, технологічні вирішення, а також кошториси об'єктів будівництва.

2. Проектна документація це:

- а) затверджені текстові та графічні матеріали, якими визначаються містобудівні, об'ємно-планувальні, архітектурні, конструктивні, технічні, технологічні вирішення, а також кошториси об'єктів будівництва;
- б) планувальна документація, яка розробляється у розвиток Генеральної схеми планування території України та визначає принципові вирішення розвитку, планування, забудови, використання територій адміністративно-територіальних одиниць та їх окремих частин;
- в) затверджені текстові та графічні матеріали з питань регулювання планування, забудови та іншого використання територій;
- г) одночасно містобудівна документація на місцевому рівні та земельпорядна документація, що визначає планувальну організацію та розвиток території.

3. Генеральна схема планування території України це:

- а) містобудівна документація, що визначає концептуальні вирішення планування та використання території України;
- б) документ стратегічного планування, який може розроблятися на замовлення органу місцевого самоврядування із залученням місцевих мешканців, суб'єктів господарювання, що зареєстровані та/або здійснюють господарську діяльність на території відповідної територіальної громади;
- в) документація, що є складовою комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади або генерального плану населеного пункту і визначає умови та обмеження використання території у межах визначених функціональних зон;
- г) затверджені текстові та графічні матеріали з питань регулювання планування, забудови та іншого використання територій.

4. Містобудівна документація це:

- а) затверджені текстові та графічні матеріали з питань регулювання планування, забудови та іншого використання територій;
- б) документ стратегічного планування, який може розроблятися на замовлення органу місцевого самоврядування із залученням місцевих мешканців, суб'єктів господарювання, що зареєстровані та/або здійснюють господарську діяльність на території відповідної територіальної громади ;
- в) документація, що є складовою комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади або генерального плану населеного пункту і визначає умови та обмеження використання території у межах визначених функціональних зон;
- г) затверджені текстові та графічні матеріали, якими визначаються містобудівні, об'ємно-планувальні, архітектурні, конструктивні, технічні, технологічні вирішення, а також кошториси об'єктів будівництва.

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Презентація	5
2	Питання для обговорення	5
3	Індивідуальна робота в аудиторії	60
4	Іспит	30
5	Всього	100

Критерії оцінювання завдань для досягнення максимальної кількості балів

Презентація - стислість, лаконічність та завершеність викладу інформації на слайдах, їх максимальна кількість для презентації результатів виконання проблемних ситуацій за однією з тем 1-10 – 12-15 слайдів.

Орієнтовні теми презентацій

1. Планування та прогнозування як методи державного управління в умовах ринкової економіки.
2. Методи прогнозування розвитку територій.
3. Сутність планування. Форми і методи планування.
4. Інформаційне забезпечення розробки планово-прогнозних документів розвитку територій.
5. Інформація й аналітичні дослідження, необхідні для планування розвитку території.
6. Державні та регіональні цільові програми.
7. Схема землеустрою адміністративного району.
8. Територіальне планування: зміст, принципи та застосування на сучасному етапі.
9. Нормативно-правове та документальне забезпечення планування територій в Україні на різних рівнях.
10. Зміст та структура генерального плану.
11. Напрямки та завдання містобудівної діяльності в Україні.
12. Особливості планування та забудови міських та сільських територій.
13. Правове регулювання управління земельними ресурсами.
14. Категорії земель та порядок їх використання.
15. Види оцінки земель в залежності від цілі і методів оцінки земель.
16. Планування використання та управління земельними ресурсами.
17. Кадастри.
18. Принципи землеустрою.

19. Повноваження центрального та територіальних органів виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин.
20. Організація діяльності спеціально уповноважених органів у сфері державного управління земельними ресурса.
21. Структура та організація діяльності органів земельних ресурсів.
22. Особливості регулювання земельних відносин в населених пунктах.
23. Планування та забудова території у зарубіжних країнах.
24. Впорядкування території фермерських та особистих селянських господарств.
25. Проекти землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозмін.
26. Проект забудови території.
27. Проект розподілу територій.
28. Плани окремих ділянок.
29. Детальні плани територій.
30. Природно сільськогосподарське районування земель.
31. Суть районного планування.
32. Адміністративно-територіальний поділ – як об'єкт планування розвитку територій.
33. Стратегічне планування розвитку міста (населеного пункту).
34. Особливості планування розвитку територій на сучасному етапі розвитку України.
35. Цілі планування розвитку територій.

Тези доповіді – стисло, реферативним чином сформульовані основні положення доповіді, яка має відбутися безпосередньо під час проведення конференції, метою яких є– зацікавити та залучити фахівців, підготувати слухачів секційного засідання з метою покращення сприйняття інформації та ініціювання конструктивної дискусії або діалогу відповідно до тематики (сайти вищих навчальних закладів / наука або наукова робота; події; конференції (наприклад: <http://science.nmu.org.ua/ua/conferences/index.php> («Дніпровська політехніка» (наука); <http://lnau.edu.ua/lnau/> (Львівський національний аграрний університет (наукова робота); <https://chmnu.edu.ua/> (Чорноморський національний університет імені Петра Могили (наукові заходи).

Питання для обговорення – передбачає відповіді на питання, що розміщені на стор. 7-8 цієї робочої програми. За одне питання виставляється 5 балів, тобто студент повинен принаймні один раз виступити із запропонованими темами для обговорення.

Індивідуальна робота в аудиторії – передбачає відповіді на питання під час групових занять, вміщує в себе теми доповідей (сторінка 9-10 цієї робочої програми).

Критерії оцінювання завдань для досягнення максимальної кількості балів

VIII семестр

Поточний контроль													
T 1	T2	T 3	T4	T 5	T6	T 7	T 8	T 9	T 10	Презентація	Питання для обговорення	Залік	Разом
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	10	10	30	100

7. Рекомендовані джерела інформації

Основна:

1. Територіально-просторове планування землекористування: навч. посібник. За заг. ред. професора А.М. Третяка. Третяк А.М., Третяк В.М., Прядка Т.М., Третяк Н.А. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2022. 168 с.
2. Мартин А.Г., Гунько Л.А., Колганова І.Г. Планування розвитку територій. Монографія. Київ 2015. К.: ДП «Компринт», 2015. 248 с.
3. Посібник з питань просторового планування для уповноважених органів містобудування та архітектури об'єднаних територіальних громад : навчальний посібник / Група радників з впровадження державної регіональної політики в Україні Програми «U-LEAD з Європою». Київ 2019: URL: <http://www.rdpa.regionet.org.ua/215>
4. Пушкар З., Пушкар Б. Стратегічне планування регіонального розвитку // Українська наука: минуле, сучасне й майбутнє. – випуск 13. – 2008. [Електронний ресурс]: – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Un_msm/2008_13/Puskar.pdf
5. Розпланування та забудова території сільських населених пунктів і фермерських господарств : навчальний посібник / Лоїк Г.К., Тарасюк І.Г., Степанюк А.В., Смолярчук М.В. К : Арістей, 2009. 344 с.
6. Стратегічне планування розвитку об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. / [О. В. Берданова, В. М. Вакуленко, І. В. Валентюк, А. Ф. Ткачук]. К. : 2017. 121 с.

Додаткова :

1. Берданова О. Оперативне планування реалізації стратегії територіального розвитку : практичний посібник / [О. Берданова, Є. 57 Фишко] ; Швейцарсько-український проект "Підтримка децентралізації в Україні DESPRO". К. : ТОВ "Софія-А", 2012. 48 с.
2. Молодожен Ю. Б. Планування розвитку територій : навч. посібн. / Ю. Б. Молодожен. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2010. 284 с.
3. Olha Dorosh, , Iosyp Dorosh, Yevhen Butenko, Liliia Svyrydova, Andriy Dorosh. Methodology of spatial planning of agricultural land use. Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development Vol. 20, Issue 1, 2020. pp. 173-180. URL: https://managementjournal.usamv.ro/pdf/vol.20_1/Art23.pdf

Ресурси мережі Інтернет:

1. Земельний Кодекс України. № 2768-III від 25 жовтня 2001 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2768-14/page8>.
2. Про благоустрій населених пунктів : Закон України № 2807-IV від 6 вересня 2005 року URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2807-15/page2>.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель: Закон України № 711-IX від 17 червня 2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/711-20#Text>.
4. Про Генеральну схему планування території України : Закон України № 3059-III від 07.02.2002 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3059-14>.
5. Про державні цільові програми: Закон України № 1621-IV від 18.03.2004 року URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1621-15>.
6. Про затвердження Класифікації обмежень у використанні земель, що можуть встановлюватися комплексним планом просторового розвитку території територіальної громади, генеральним планом населеного пункту, детальним планом території: Постанова КМУ № 654 від 2 червня 2021 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/654-2021-%D0%BF#Text>.
7. Про землеустрій: Закон України № 858-IV від 22 травня 2003 року URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text>.
8. Про основи містобудування : Закон України № 2780-XII від 16 листопада 1992 року. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2780-12>.
9. Про оцінку земель : Закон України № 1378-IV від 11.12. 2003 року. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1378-15>.
10. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України / № 3038-VI від 17 лютого 2011 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>.